

Ministeren for skatter og afgifter (Kampmann):

Jeg beklager over for formanden, at jeg ikke markerede stærkt nok. Det skyldes min overraskelse over, at hr. Stetter ikke svarede på det spørgsmål, jeg stillede. Med mit kendskab til hr. Stetter var jeg så sikker på, at han havde svaret på mit spørgsmål, så i overraskelse over, at han ikke gjorde det, glemte jeg at markere.

(Kort bemærkning).

Stetter (KF):

Jeg har anerkendt problemstillingen, og det er mit svar.

Formanden:

Ønsker flere at udtale sig? (Ophold). Det er ikke tilfældet: så går vi til den afstemning, jeg bebudede før.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om udskrivningsprocenten og personfradragene for kalenderåret 1978.

§ 1

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslaget

forkastedes med 128 stemmer mod 26.

§ 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber m. v. (Ophævelse af udligningsskatten) [af Christophersen m. fl.].

Lovforslagets tekst og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om særlig indkomstskat [af Ole Olsen m. fl.].

Lovforslagets tekst og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om tinglysning af kapitalværdistigninger på jord og faste ejendomme som en offentlig prioritet [af Freddy Madsen m. fl.].

Lovforslagets §§ 1-8 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Sluttelig foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om særlig indkomstskat m. v. (Lettelse i beskatningen af for tjeneste ved salg af aktier) [af Stetter m. fl.].

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:
Anden behandling af forslag til lov om stats-tilskud til produktudvikling.

(Lovforslag nr. L 195. Fremsat 22/8 77. Første behandling 22/8 77. Betænkning 27/8 77).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Formanden:

Sammen med denne sag foretages de fire følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om lån til håndværk og mindre industri.

(Lovforslag nr. L 196. Fremsat 22/8 77. Første behandling 22/8 77. Betænkning 27/8 77).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

[Formanden.]

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om priser og avancer.

(Lovforslag nr. L 197. Fremsat 22/8 77. Første behandling 22/8 77. Betænkning 27/8 77).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Anden (sidste) behandling af forslag til folketingsbeslutning om importregulering [af Kaj Hansen m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 55. Fremsat 22/8 77. Første behandling 22/8 77. Betænkning 27/8 77).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Anden (sidste) behandling af forslag til folketingsbeslutning om effektivisering af monopolkontrollen [af Ib Christensen m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 66. Fremsat 22/8 77. Første behandling 22/8 77. Betænkning 27/8 77).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslagene til folketingsbeslutning, lovforslagenes paragraffer, henholdsvis tekst, og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Formanden:

Taletiden er for ordførere 10 minutter, for andre medlemmer 5 minutter.

K. J. Mortensen (S):

Da mit partis ordfører er forhindret i at være til stede, skal jeg på den socialdemokratiske gruppes vegne – hvad der vel næppe kan forbavse nogen – anbefale forslagene vedrørende statstilskud til produktudvikling, lån til håndværk og mindre industri og lov om priser og avancer til vedtagelse.

Disse love vil, hvis de bliver vedtaget, have en gavnlig indflydelse på beskæftigelsen i Danmark, og derfor må vi henstille til folketinget, at forslagene vedtages som af regeringen fremsat.

Må jeg til de enkelte forslag komme med følgende bemærkninger. Forslaget om statstilskud til produktudvikling er et forslag, som fra mange sider har været ventet med længsel. I forsommeren oplevede vi, at foreningen

af erhvervschefer i Danmark appellerede til handelsministeren og folketingets erhvervsudvalg om at tage dette problem op, da man i arbejdet for at skabe beskæftigelse og eksportafsætning gang på gang kom ud for det problem, at en mindre virksomhed ikke turde gå i gang med en produktudvikling. Vi må nok også indrømme, at vi har behov for en produktudvikling. Vi ved, at vi har vanskeligt ved at konkurrere på eksportmarkedet med udenlandske virksomheder, og det vil derfor være nødvendigt, at vi optager nye produktioner, som kræver lidt råvarer og megen arbejdskraft. Det er imidlertid en kendt sag, at mange mindre virksomheder, som har ideer til produktioner, der eventuelt kan afsættes på eksportmarkedet, ikke tør gå i gang, da de ikke tør låne hele det beløb, der skal investeres i en sådan produktudvikling, som kan være dyr for den mindre virksomhed, som ikke selv har den fornødne hjælp i form af teknikere, økonomer, salgskonsulenter m. v.

Jeg tror derfor også, det er vigtigt, at staten nu går ind i denne produktudvikling og fremmer lysten hertil, ved at man yder et tilskud til udgifterne. Jeg vil så håbe, at størstedelen af pengene, der er indeholdt i nærværende lovforslag, går til mindre og mellemstore virksomheder og ikke til de store koncerner, som i kraft af en god økonomi selv er i stand til at finansiere disse produktudviklinger, hvorinod de små virksomheder ikke tør låne samtlige de penge, der skal benyttes ved en sådan produktudvikling. Der er vist ingen tvivl om, at erhvervschefer og de teknologiske institutter m. m. vil være i stand til at få sat en hel del arbejde i gang rundt omkring i virksomhederne, såfremt denne lov om statstilskud til produktudvikling gennemføres.

Det har under udvalgsarbejdet været drøftet, hvorfor man i dette lovforslag kun taler om etablerede virksomheder, men problemet er vel nok, at det er nødvendigt, at der er en produktionskapacitet og et produktionsapparat bag ved disse produktudviklinger, hvortil vi yder tilskud. I modsat fald kunne man risikere, at staten ydede tilskud til en udvikling, som, når produktet var færdigudviklet, ville blive solgt som patent til udlandet, og dette giver i hvert fald ikke arbejde her i landet.

Lovforslag nr. L 196 om lån til håndværk og mindre industri betyder en forøgelse af den gældende tilsagnsramme. Det kan være nødvendigt med dette lån til håndværk og mindre

[K. J. Mortensen.]

industri, fordi mange virksomheder er i vanskeligheder på grund af, at det kan være vanskeligt i de bestående banker og sparekasser at opnå udvidelse af lån til igangsætning af forskellige ting. Under udvalgsarbejdet har man drøftet dette problem, og der er i udvalget stillet et ændringsforslag af hr. Bolvig, gående ud på, at tilsagn om lån fra statskassen ikke blot skal kunne ydes til udbygning og modernisering af håndværksvirksomheder og mindre industrivirksomheder, men også til etablering. Det er noget nyt. Det er en ganske udmærket ting, at man også kan yde lån til etablering af virksomheder, såfremt der ligger en gennemarbejdet plan herom. Jeg må imidlertid henstille til forslagsstilleren, hr. Bolvig, at han trækker dette ændringsforslag tilbage, således at vi i udvalgsbehandlingen mellem anden og tredje behandling kan tage sagen op. Jeg er sikker på, i hvert fald næsten sikker på, at der vil være en mulighed for at få ministeren til at komme med et ændringsforslag, der følger hr. Bolvigs ideer.

Forslaget til lov om ændring af lov om priser og avancer er vel nærmest, som det også fremgår af ministerens fremsættelsestale, udtryk for ønsket om at begrænse fremkomsten af lønstigninger, som ligger ud over de indkomstpolitiske rammer, ved at disse ikke kan indregnes i priserne. Det er kedeligt at måtte gribe ind i prislovgivningen gang på gang, men det kan desværre være nødvendigt, at man griber ind.

Det har under udvalgsbehandlingen været drøftet, hvorledes lovforslaget skulle forstås med hensyn til de virksomheder, som ikke er dækket af kollektive overenskomster og aftaler. Da der jo ikke har været mulighed for at skaffe et flertal for lovforslaget, har de drøftelser, man har ført om en ændring af loven, også været nytteløse, men såfremt der under andenbehandlingen og udvalgsarbejdet mellem anden og tredje behandling viser sig et flertal for gennemførelse af lovforslaget, må det nok være rimeligt, at man ser på disse problemer og forsøger at finde en løsning, således at de virksomheder, som på grund af, at de har et ganske lille antal ansatte, ikke har en kollektiv overenskomst, ikke falder igennem maskerne i denne lov.

Beslutningsforslag nr. B 55 fra DKP vedrørende importregulering må jeg afvise. Det kunne være fristende for et land som Danmark, der

er i en beskæftigelsesmæssig og økonomisk krise, at indføre importregulering for at spare på valutaen og for at skabe beskæftigelse. Jeg tror imidlertid ikke, at ordføreren for forslagsstilleren, hr. Kaj Hansen, har tænkt sig om. Hvis Danmark går imod de internationale aftaler, man har indgået, og indfører en importregulering, der vil genere andre landes eksport til Danmark, må vi vel nok forvente, at danske eksportvarer bliver ramt af lignende restriktioner i udlandet, hvorved vi let kunne risikere, at vi i stedet for at opnå den gevinst, som hr. Kaj Hansen taler om, økonomisk, valutarisk og beskæftigelsesmæssigt, risikerer det modsatte.

Med hensyn til det af Danmarks retsforbund fremsatte forslag til folketingsbeslutning om effektivisering af monopolkontrollen må jeg sige, at overskriften giver vel nok anledning til en vis sympati, som jeg også har, med forslaget, men jeg må sige, at når jeg har set på forslaget og konstateret, hvor lidt gennemtænkt det er, hvor dårligt det er motiveret, hvor dårligt det er funderet, ja, så er der intet andet at gøre end at stemme et sådant forslag ned.

Må jeg som formand for erhvervsudvalget samtidig sige, at til trods for den venteposition, man har været i, har vi haft et godt arbejde i udvalget. Jeg har været tilfreds med det. At der så i slutningen sker noget, som gør det mindre attraktivt, og som forhåbentlig ikke danner skole i fremtiden, er en anden ting. Jeg ved godt, man ikke må referere udvalgsarbejdet, men da det er noget, der er sket efter udvalgsarbejdet, forventer jeg ikke at få en irrettesættelse af formanden. Udvalget var bortset fra ét parti enigt om at afgive betænkning. Man satte en frist for afgivelse af betænkning. Man indkaldte ændringsforslag. Ét parti, centrum-demokraterne, havde allerede aftenen før afleveret deres bidrag til betænkningen. En halv time efter afslutningstidspunktet, efter at alt var skrevet, kom der en kontraordre fra gruppeformanden for centrum-demokraterne om, at man havde ændret holdning. Jeg mener ikke, det er den måde, vi skal arbejde på. Jeg kunne vel også have overhørt bemærkningerne fra gruppeformanden, da han ikke er medlem af udvalget, men på den anden side set, freden er jo også noget værd. Men det dér med at vende på en tallerken flere gange om ugen, det er altså ikke rart. Jeg håber, man kommer væk fra, at betænkninger skal skrives om, fordi partier ikke vil overholde fristerne.

Formanden:

Ja, jeg kan kun bekræfte, at der ikke må refereres fra udvalg.

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg skal begynde med at beklage, at jeg kommer her uden at have parlamentarisk erfaring med. Til gengæld har jeg 30 års erfaring for, hvordan de erhvervslove, man har lavet her, har virket ude i erhvervslivet. Jeg har både været medarbejder og indehaver. Jeg ved, at det har accelereret kraftigt i den retning, at den erhvervslovgivning, man har lavet, har gjort det mere og mere umuligt for det danske erhvervsliv, og det er årsagen til, at jeg står her.

Jeg skal begynde med at koncentrere mig om de 3 regeringsforslag, nr. L 195, nr. L 196 og nr. L 197, som vi har behandlet i erhvervsudvalget. Det er forslag, som er fremsat for at gavne erhvervslivet, og som er fremsat for at skade erhvervslivet. I hvert fald drejer det sig om 2 forslag om noget, man kalder erhvervsstøtte, og om 1 forslag, som har til formål at begrænse erhvervenes indtjening.

Om erhvervsstøtteforslagene kan siges, at man med lovforslag nr. L 196 vil konkurrere lidt med de private pengeinstitutter og vil give nogle lavrentelån til erhvervsvirksomheder, hvis indehaver ikke har tilladt sig at bekende kulør som medlem af fremskridtspartiet. De udgifter, som staten så har ved at yde de lavrentelån, skal betales af andre erhvervsdrivende og deres medarbejdere. Altså: lovforslag nr. L 196 er et forslag, som med rette kan kaldes en konkurrenceforvridningsforværring.

Nu vel, forslagsstillerne vil påstå, at forslaget er seriøst ment, og derfor må jeg sige til forslagsstillerne: gak ud blandt folket, ikke ud til organisationspamperne, men direkte ud til nogle hundrede stykker af de menige erhvervsdrivende, og spørg disse om deres syn på et forslag som nr. L 196. Overalt får I et svar, der lyder: offentlige lån – ja men alene det at komme igennem det offentlige bureaukrati er jo helt umuligt, og derfor opgiver vi på forhånd. Sådan vil svaret lyde fra lederne af de små erhvervsvirksomheder, som man taler om man vil gavne. Det er en udbredt opfattelse blandt erhvervslivets menige medlemmer, at der er ikke andre til at betale erhvervsstøtte end erhvervslivet selv og dets medarbejdere.

I fremskridtspartiet erkender vi, at alle ledelser af interesseorganisationer i dette land

betragter det som en opgave at skrabe mest mulig støtte netop til deres egne medlemmer, men vi erkender også, at netop interesseorganisationernes kamp om at overgå hinanden med ønsker om skatteyderfinansieret støtte er en af årsagerne til, at det er gået skævt i Danmark.

Spørger man lederne af de interesseorganisationer, som skal have et lille drys tilskud i henhold til dette lovforslag, nr. L 196, vil disse selvfølgelig sige ja tak, men hvis man samtidig spørger, om man vil betale prisen, nemlig at være medbetaler af et større beløb til andre områders støtte, og gør det til en betingelse, ja, da er det ikke sikkert at ja'et bliver så tydeligt udtalt.

Om lovforslag nr. L 195, forslag om støtte til produktudvikling, kan der siges det samme som om nr. L 196, at det drejer sig om udbetaling af støtte til erhvervslivet, men at der også i dette tilfælde kun er modtagerne selv til at betale ind om eftermiddagen, hvad man modtog om formiddagen. Det triste er blot, at man skal betale 130 kr., hver gang man har fået 100 kr. i støtte.

Det specielle ved forslaget, der har nummer L 195, er dog, at det er et meget dårligt camoufleret bluffnummer, der her er hængt op som noget, der skulle ligne en gulerod til igangsætter af nye produktioner. Det drejer sig om, at man vil give noget erhvervsstøtte, men støtten er indkomstskattepligtig, så erhvervsvirksomheder, der drives i selskabsform, vil komme af med selskabsskatteprocenten i skat af tilskuddet, mens privatejede virksomheder, hvis man har en almindelig indtægt, vil komme af med mellem 60 og 70 pct. i indkomstskat af tilskudsbeløbet.

Støtten kan i henhold til forslaget gives til virksomheder, som kan sandsynliggøre, at en påtænkt produktudvikling kan give øget beskæftigelse og eksport, men helt oplagt er det, at det er typisk de store virksomheder, der vil have ekspertise, der kan formulere disse sandsynliggørelser, og helt sikkert er det, at såfremt man vedtager dette forslag om statsligt tilskud til produktudvikling, vil det i praksis komme til at virke således, at mindre virksomheder og deres medarbejdere kommer til at betale nogle skattekrone, som de store virksomheder vil opsuge og bruge til en produktudvikling, som man alligevel ville have gennemført.

Om lovforslag nr. L 197 om ændring af lov

[Askjær Jørgensen.]

om priser og avancer, der er fremsat for at genere erhvervslivet, kan siges, at skulle der endelig være bitte små fordele ved forslagene nr. L 195 og L 196, modsvares disse i overmål af de negative ting, som dette forslag indebærer.

Hvis handelsministeren ville læse bilag nr. 12 til forslag nr. L 197, ville ministeren allerede på side 2 kunne læse i tredje afsnit, at det vil give en ny dyngede besværligheder og fortolkningsproblemer at gennemføre nærværende forslag, og på side 3 i bilag nr. 12 hedder det med monopoltilsynets egne ord:

»Indgreb, der fastfryser pris- eller avanceforholdene på et bestemt tidspunkt, vil nødvendigvis medføre forskelsbehandling af de berørte virksomheder. For nogle er stoptidspunktet »gunstigt«, for andre »ugunstigt«. Virkningen af denne diskrimination vil øges med indgrebets varighed.«

Hvis ikke disse ord, udtalt af selveste monopoltilsynet, kan få alle folketingets medlemmer til at forstå, at disse kunstindgreb vedrørende prisdannelsen er direkte erhvervsødelæggende og direkte skaber negativitet og depression i virksomhederne, ja, så drejer det sig om folketingsmedlemmer, der ikke vil forstå, at det altoverskyggende spørgsmål i disse tider er alt andet end at indgive erhvervslivet pessimisme.

Jeg opfordrer alle, der ønsker beskæftigelse i dette land, til at stemme mod de tre her fremsatte erhvervsskadelige forslag fra regeringens side.

Beslutningsforslag nr. B 55 fra det kommunistiske diktaturparti kan vi i de frihedselkende partier ikke gå ind for. Vi betragter fremsættelsen af forslag nr. B 55 som en dokumentation af, at det, den danske afdeling af kommunismen arbejder for, som kommunister gør det overalt i verden, det er tvang, diktatur og underkuelse af det enkelte menneske. Det tager vi skarpt afstand fra fra fremskridtspartiets side.

Forslag nr. B 66 fra retsforbundet går ud på at holde op med at bruge offentlige midler til noget, som er meget dårligt fungerende, og i stedet bruge de samme midler til noget, som det slet ikke kan lade sig gøre at få til at fungere. Retsforbundet vil altså tage midler væk, som holder kontrol med priser i de små virksomheder, og så tror man, man kan bruge midlerne i stedet for til at kontrollere store

monopoler. Man tager altså midler bort fra noget, som med tvivlsom mulighed kan lykkes, og så vil man anvende midlerne til noget, som er komplet umuligt. Det må vi også tage afstand fra.

Jens Peter Jensen (V):

I forlængelse af min tale i det høje ting i aftes skal jeg sige, at jeg betragter anden behandling som en formalitet, og at den reelle politiske behandling vil foregå i udvalgsarbejdet mellem anden og tredje behandling og afsluttes med tredje behandling her i tinget.

Ud fra dette og ud fra det, at der her kl. 16 er overvejende sandsynlighed for, at der skabes et bredt politisk forlig, som vil komme til at påvirke partiernes stilling ved den endelige afgørelse, skal jeg vedrørende forslagene nr. L 195, L 196 og L 197 ganske henvise til det betænkningssbidrag, som mit parti er partihaver i.

Vedrørende forslagene nr. B 55 og B 66 skal jeg ganske kort meddele, at vi ønsker at stemme imod.

Kjelgaard (KF):

Jeg skal ikke sige ret meget om lovforslagene nr. L 195 om tilskud til produktudvikling, nr. L 196 om lån til håndværk og industri og nr. L 197 om priser og avancer, men jeg kunne tænke mig, at vi her i tinget for en anden gangs skyld afsatte endnu flere ressourcer til politisk produktudvikling, så det, vi har givet udtryk for i vort betænkningssbidrag til lovforslagene, snarest må føre til et acceptabelt produkt, der kan bruges til løsning af de problemer, vi netop nu står med.

Udvalgsbehandlingen har været hurtig, og afhængig af den videre politiske produktudvikling vil vi som anført i betænkningen tilkendegive vor endelige stilling ved tredje behandling.

Om forslag nr. B 55 om importbegrænsning og om afskaffelse af importlån m. v. skal jeg sige, at en afskaffelse af f. eks. importlån i udlandet vil være direkte ødelæggende for dansk erhvervsliv; det vil kunne koste mange arbejdspladser at skulle undvære den form for finansiering, og det vil vi absolut ikke medvirke til, tværtimod.

Forslag nr. B 66 om effektivisering af monopolkontrollen tror jeg ikke ret meget på. Forslaget er meget uklart, og det løser efter min opfattelse absolut ingen problemer i forbindelse med beskæftigelsen eller betalingsbalancen, som

[Kjelgaard.]

man påstår i fremsættelsestalen. Derfor vil vi stemme imod også det forslag.

Melchior (CD):

Jeg synes, det er ringe af den parlamentarisk erfarne formand for erhvervsudvalget, hr. K. J. Mortensen, at han nærmest skal tvinge mig til at bruge noget af min tid til at tale om en formel bagatel, om der står den ene eller den anden sætning i CDs betækningsbidrag. Hr. K. J. Mortensen har direkte vildledt tinget ved at påstå, at den ændring, vi bad om at få foretaget om lørdagen, var en vending på en tallerken. Det lyder, som om vi havde skiftet standpunkt fra fredag til lørdag, og det er jo noget, nogle ynder i øjeblikket at give det udseende af. Dette er usandt, og hr. K. J. Mortensen ved, at det er usandt. Det eneste, der skete, var en ændring af en formulering, men indholdet af vore betækningsbidrag er nøjagtigt det samme om lørdagen og altså i dag, onsdag, som det var i fredags. Vi har altså anmodet om at få foretaget en redaktionel ændring, det har man gjort, og det er sandelig udvalgsformandens ansvar, at det skete. Så er der ikke mere at sige til det, og det er ikke noget at spille dette tings tid med.

Nu har vi hørt af chefredaktøren – det var ikke unaturligt, at det var ham, der var først med at fortælle det – at forliget så at sige er i hus, og så er der nogle, der har meget travlt, mens der er nogle andre, der har lidt mindre travlt og måske alligevel vil bruge lidt af deres taletid. Vi har oplevet her i de sidste par dage i debatten, at flere af medlemmerne har givet udtryk for deres følelser og fornemmelser ved det, der sker her, og selv om jeg har al forståelse for, at det har begrænset interesse for mange, så ønsker jeg alligevel også min sindsstemning ført til protokols. Vi hørte i går hr. Poul Schlüter sige, at han skammede sig over det, der foregik, og chefredaktør og det ærede medlem hr. Jens Peter Jensen fulgte op med at sige, at også han beklagede meget på folkestyrets og demokratiets vegne. Jeg har ikke den fornemmelse. Jeg tror, at folkestyret og demokratiet er så velforankret i den danske befolkning, at man erkender, at politikerne hellere må tage 3 dage mere og lave det lidt bedre end at tage 3 uger for lidt og lave det ringere. Jeg tror, befolkningen ved, at demokrati er samtale, tålmodig samtale, indtil man når et resultat, altså det modsatte af et diktat, der altid vil gå hurtigere.

Jeg føler altså ingen grund til skam. Jeg skal

derimod ikke skjule, at jeg er ked af det, og jeg vil gerne redegøre for hvorfor. Jeg er for det første ked af de bundrekorder i tonen i debatten, der er blevet sat her i går og i dag. Anført af hr. Svend Andersen (Rosk. a.) fra fremskridtspartiet har nogle af dette partis ordførere sat nye rekorder – med negativt fortegn – i kraftudtryk fra denne talerstol. Jeg vil gerne erindre de pågældende om, at man kan være skrap og skarp uden at være fræk, og jeg vil anbefale, at de overvejer at forsøge noget sådant i fremtiden.

Jeg er videre ked af det, fordi mange gode intentioner og ihærdige forsøg er løbet temmelig meget ud i sandet, og det siger jeg selv i en time, hvor jeg ved, at forliget er ved at være i hus, i hvert fald en stemmeaftale. De virkelig gode og høje intentioner, som man startede med i juni, juli og de første 3 uger af august, er alligevel løbet ud i sandet. Ambitionsniveauet startede med at være en forbedring, en udvidelse og en cementering af augustforliget, som alle – i hvert fald de involverede parter og mange ud over dem – har erkendt, hvad enten man kunne lide det mere eller mindre, havde haft en gavnlig betydning for udviklingen her i landet. Dette har man nu forladt. Man nøjes nu, uden at jeg kender det nøjagtige indhold, med en stemmeaftale, som ikke giver nogen som helst form for sikkerhed for, at nok så gode intentioner og nok så gode eller mindre gode forslag vil munde ud i den stabilitet, der er nødvendig for, at disse forslag skaber den tillid, der igen bringer acceleration til mere arbejde og en forbedring af vor betalingsbalance.

Vi har selvfølgelig fra CD et vist medansvar derfor, og det er vel det, der gør, at man er allermest ked af det, at man ikke har været god nok selv; det er nok det, som man mest har grund til at beklage, og det vil jeg da ikke undlade at gøre.

Vi er blevet belært om, at vi ikke er parlamentarisk skolede. Jeg ved ikke, om alle de partier, som nu deltager i det tilstundende forlig, hele tiden har fået prædikatet at være så parlamentarisk skolede. Jeg tvivler. Jeg kan heller ikke rigtig anerkende, at CD skulle være så dårlige, i hvert fald har den nuværende regering jo kunnet bruge CD til samarbejdspartner i bogstavelig talt alle forlig siden sin tiltræden med undtagelse af boligforliget. Det er ligeegyldigt, om vi taler om september 1975 eller august 1976 eller vi taler om forsvar eller alle mulige andre forlig, så har vi været loyale partnere,

[Melchior.]

forligspartnere, der har været til at regne med. Det kan ikke være rigtigt, at vi over en nat pludselig skulle have fortabt al denne parlamentariske skoling.

Endelig er der den tredje og afgørende grund til at være lidt bedrøvet, og det drejer sig om kvaliteten af lovforslagene og betænkningerne. Det må da få regeringen til at lytte, måske ikke så meget, at vi onsdag den 24. august, altså i dag for en uge siden, skrev til statsministeren, at vore udvalgsmedlemmer følte, at der ikke var tid nok til at gennemarbejde lovforslagene, men at i dag – på dagen i dag, hvor de pågældende ordføreres partier indgår forliget – har såvel hr. Ellemann-Jensen fra venstre, hr. Hagen Hagensen fra de konservative og hr. Bernhard Baunsgaard fra det radikale venstre her fra denne talerstol erklæret, at disse lovforslag og disse betænkninger er aldeles utilstrækkelige, og at der er meget igen, før de kan danne grundlag for en lovgivning. Det må da få regeringen til at lytte. Kritikken går ikke så meget på de lovforslag, som jeg her er ordfører for i dette øjeblik, det er ikke især dem, det drejer sig om, men det går på hastværket, idet vi forstærker den synd, som folkettinget ofte gør sig skyldig i, nemlig manglende konsekvensberegninger, mangel på overblik over og sammenhæng i hele lovbuketten.

Når dette om sindsstemningen er bekendt, så vil jeg om lovforslagene sige, at mit parti jo i betænkningen om lovforslag nr. L 195, L 196 og L 197 har taget stilling sammen med venstre, det konservative folkeparti og kristeligt folkeparti, og at vi ved vort indlæg og ved vor afstemning under tredje behandling vil vise vor stilling.

Jeg skal da ikke skjule, at vi har absolut sympati for lovforslag nr. L 195 om statstilskud til produktudvikling. Vi mener, at der ligger gode erhvervsmæssige intentioner i dette lovforslag.

Lovforslag nr. L 196 om lån til håndværk og industri er beløbsmæssigt af meget små konsekvenser; også dette har vor sympati.

Det samme kan ikke rigtig siges om lovforslag nr. L 197, det er prisloven. Vi ved godt, at der resterer noget fra augustforliget dér, som gør, at vi skal stille os positivt til en forhandling om forslag af denne art. Vi føler ikke, den udformning, der her er blevet resultatet, er den mest lykkelige. Vi anerkender, at det fra regeringens side er tænkt som en håndsækning til

erhvervslivet for at hindre en lønglidning, som hele samfundet er interesseret i ikke skal finde sted, men vi oplever altså, at dette samme erhvervsliv frabeder sig denne håndsækning, og vi har ikke rigtig tiltro til, at det vil have den virkning, for vi tror, at markedskræfterne vil være stærkere end de gode intentioner i loven.

Lad mig sluttelig, bare for at det også skal være protokolleret, sige, at vi naturligvis må stemme imod beslutningsforslag nr. B 55 og beslutningsforslag nr. B 66. Det kommunistiske forslag nr. B 55 har til hensigt, så vidt vi kan læse og forstå, på ny at frembringe et samfund af restriktioner, og forslag nr. B 66 – det er retsforbundets forslag om monopolkontrol – har til hensigt yderligere at forstærke bureaukrati og kontrolvælde i dette land. Af begge disse årsager kan vi kun stemme nej til disse to beslutningsforslag.

Anden næstformand (Erlendsson):

I anledning af, at hr. Melchior omtalte venstres ordfører som »chefredaktøren«, skal jeg gøre opmærksom på forretningsordenens § 26, hvor der står:

»... Medlemmerne (bortset fra ministrene) benævnes: hr., fru eller frøken med tilføjelse af navn uden titel. Dog kan – i eller uden forbindelse hermed – også betegnelsen det ærede medlem anvendes.«

(Kort bemærkning).

K. J. Mortensen (S):

Jeg skal gøre det ganske kort. Må jeg sige til hr. Melchior, at vi er enige om, at det kun var en formel ændring. Derfor svarede formanden for udvalget også et medlem af CDs gruppe, da det kom skriftligt efter udløbet af tidsfristen, at det kunne ikke lade sig gøre, og det kunne ændres ved at sige noget her fra talerstolen. Efter denne afvisning gik hr. Melchiors gruppeformand til sekretariatet uden om udvalgsformanden og forlangte dette skrevet om, og jeg finder også, det var spild af tid at lave disse 5 sider om for at foretage en formel ændring.

(Kort bemærkning).

Melchior (CD):

Jeg vil gerne give formanden min undskyldning for en betegnelse af hr. Jens Peter Jensen, som ikke er i overensstemmelse med forretningsordenen, men jeg kaldte ham faktisk senere det ærede medlem for at bøde på det, da jeg godt selv havde bemærket min fejl.

Anden næstformand (Erlendsson):

Man diskuterer ikke med formanden!

Melchior (CD):

Undskyld. Jeg gav kun en undskyldning, jeg diskuterede ikke.

Må jeg til hr. K. J. Mortensen sige, at jeg har noteret mig hans indrømmelse af, at der kun var tale om en formel ændring, hvor han i sit første indlæg misinformerede tinget om, at vi havde vendt rundt på en tallerken – det betyder knageme på dansk: skiftet standpunkt. Nu har jeg altså udvalgsformandens og den socialdemokratiske gruppesekretærs indrømmelse af, at han tog fejl i første omgang, og det synes jeg er helt i orden. Hvad min gruppeformand har gjort, synes jeg han skulle diskutere med denne. Hr. K. J. Mortensen ved, at han ligger på sit smertens leje i øjeblikket, og jeg kan slet ikke fatte, at han gider ulejlige tinget med sådanne formelle bagateller.

Gerit Petersen (SF):

Jeg skal kort redegøre for vores holdning til de forslag, som hører hjemme i den pulje, vi arbejder med for øjeblikket.

For det første forslaget om statstilskud til produktudvikling. Vi finder, at det er et ganske spændende initiativ, der her er taget, og at der må kunne komme noget positivt ud af det. Det var et initiativ, der også burde tages, selv om der ikke havde været en arbejdsløshedssituation. Jeg har set, at der er nogle, der mener, at det er noget, som storkapitalen i ganske særlig grad vil profitere af. Jeg har en anden opfattelse, baseret på bemærkningerne til lovforslaget. Jeg vil godt citere fra bemærkningerne til § 3:

»Det er et vilkår for ydelse af tilskud, at ansøgeren kan sandsynliggøre, at produktudviklingen vil få væsentlig beskæftigelsesfremmende, eksportfremmende eller importkonkurrerende virkning.«

Det synes vi er rigtige kriterier at gå ud fra, og vi går ud fra, hvis forslaget bliver vedtaget, at det så virkelig, som det siges her, vil være disse kriterier, som lægges til grund for bevilning af ansøgninger. Videre står der:

»Projektforslagene må endvidere sandsynliggøre en lønnende afsætning, efter at udviklingsarbejdet er gennemført med delvis statslig finansiering.«

Og så kommer der noget, som jeg synes er meget afgørende:

»På den anden side vil man søge at undgå at yde støtte til projekter, hvor de økonomiske fordele for virksomheden er så sikre, at projekterne kan ventes gennemført også uden statslig støtte.«

Netop det sidste opfatter jeg på den måde, at det ikke vil være de meget velkonsoliderede foretagender, som har midler nok til produktudvikling og til projekter af denne art, som i første række vil nyde godt af denne lov. Det vil netop være de virksomheder, for hvem det er en risiko at gå i gang med produktudvikling. Jeg vil håbe, at ministeren kan bekræfte dette. For under de forudsætninger mener jeg egentlig, at det er en lovgivning, vi har haft brug for og ville have brug for, også selv om beskæftigelsessituationen ikke havde været, som den er for øjeblikket. Det er meget vigtigt, at vi ikke sækker agterud i spørgsmålet om fornyelse af industriprodukterne, og hertil kan en sådan ordning bidrage.

Hvad angår det andet forslag, som er fremsat af regeringen, om lån til håndværk og mindre industri, så er vi vist tidligere stødt på sådanne forslag, og vi har støttet dem fra vores side. Det agter vi også at gøre i dette tilfælde.

Det tredje forslag fra regeringen derimod, om priserne, er i virkeligheden, skal vi sige en lille vissen blomst fra indkomstpoltikkens ukrudtshave. Den er ikke særlig imponerende, denne blomst eller tidsel, og den vil måske ikke få nogen som helst praktisk betydning, det skal jeg ikke udtale mig om. Men jeg kan bare se, hvad tendensen og meningen med den er, nemlig at man ligesom vil bakke arbejdsgiverne op, når det drejer sig om at sige nej til lønkrav, medmindre disse er hjemlet i gældende overenskomster. Det mener vi må være en sag mellem arbejdsgiverne og de faglige organisationer; det er noget, som staten ikke skal blande sig i, heller ikke selv om det sker på denne i virkeligheden ret forvirrede maner. Derfor vil vi vende os imod dette prislovsforslag, og vi vil stemme imod det, når det kommer til afstemning.

Der er to forslag, som er kommet fra anden side. Der er for det første det kommunistiske forslag om importregulering. Se, hvis man havde stillet et forslag, som gik på indførelse af hårde kvantitative importrestriktioner, som det hedder i det fine sprog, så ville vi have modsat os forslaget. Importregulering i, skal vi sige nationaløkonomisk betydning – sådan som polit'erne anvender ordet, og jeg forstod på

[Gert Petersen.]

en drøftelse, jeg havde med ministeren ved en bestemt lejlighed, at de anvender ordet om den meget strikte importregulering – en sådan importregulering tror vi ikke er til gavn for Danmark. Af to grunde: for det første fordi den strider imod en række internationale aftaler og vi allerede af den grund vil få på puklen udefra, og for det andet fordi man må regne med, også selv om den ikke stred imod internationale aftaler, at der ville blive svaret med modforholdsregler. Da vi alligevel er et forholdsvis lille land, der ikke er i stand til at besejre resten af verden og de store lande, hverken på den ene eller den anden måde, så er det risikabelt at begive sig ud i den slags eventyr.

Men netop med dette forslag, må jeg sige, har kommunisterne dæmpet deres tidligere tanker om en meget strikt importregulering og har nøjedes med at pege på forskellige muligheder. Jeg synes ikke, at man sådan uden videre kan afvise f. eks. deponeringsordninger eller andre former for, skal vi sige milde restriktioner. Jeg synes heller ikke, man kan afvise at undersøge, hvorvidt de undtagelsesbestemmelser, som findes i internationale aftaler, kan bringes til anvendelse, og man kan ikke afvise, at det af og til bør overvejes, om de skal bringes i anvendelse.

Derimod vil jeg nok sige, at jeg er betænkelig ved den afskaffelse af importlånene, som der peges på i forslaget. Jeg er bange for, efter de oplysninger, vi har fået i udvalget – og jeg må sige, at jeg bygger udelukkende på de oplysninger – at en hurtig afvikling af importlånene kan skabe ganske store vanskeligheder for den betalingsbalance, som vi i forvejen ligger og slås med. Af disse grunde vil vi undlade at stemme, når det drejer sig om det kommunistiske forslag. Vi kan ikke stemme for det, fordi vi mener, man går for vidt, når det drejer sig om importlånene. Men på den anden side vil vi heller ikke stemme imod det, fordi vi synes, der er en rimelig afdæmpning i forhold til det tidligere forslag, man har stillet fra kommunistisk side, som gik på en meget strikt importregulering, som vi ville være nødt til at afvise.

Endelig er der forslaget fra retsforbundet om effektivisering af monopolkontrollen. Det vil vi også undlade at stemme om, fordi vi finder, at det er noget modsigelsesfyldt. Den første halvdel af forslaget synes vi er så aldeles udmærket, og hvis den stod alene, så stemte vi med glæde for forslaget. Men den anden halvdel,

som går ud på, at man, samtidig med at man skærper kontrollen med de store monopoler osv., skal lempe kontrollen i den anden ende, stiller vi os noget tvivlende over for. Af to grunde: for det første fordi der også kan være brug for kontrol i den anden ende, om jeg så må sige. For det andet fordi – så vidt jeg har fået det oplyst – monopolloven i forvejen er sådan og monopoltilsynet arbejder sådan, at dér, hvor man går ud fra at konkurrencen gør sig gældende, dér gennemfører man heller ikke de indgreb og de undersøgelser, som retsforbundet i deres forslag mener man skal holde op med. Der kan altså være tale om her at løbe en åben dør ind. Vi synes ikke, forslaget er tilstrækkeligt afklaret, og derfor vil vi undlade at stemme om dette forslag.

Kaj Hansen (DKP):

Til de 3 regeringsforslag har jeg følgende bemærkninger. Vi kan ikke støtte forslaget om produktudvikling, fordi vi meget klart i udvalget har fået oplyst, at dette tilskud også kan gives til store virksomheder uanset deres profitter og profitmuligheder osv. Jeg har da også i tankerne, at der er noget, der hedder »aktion store selskaber«, og jeg synes, det er helt forkert, at der ikke er sat nogen som helst begrænsninger på. Derfor kan vi i hvert fald ikke støtte forslaget i den udformning, det har fået nu.

Det andet forslag, om lån til mindre håndværk og industri, er et forslag af en art, vi tidligere har støttet, det er i og for sig kun en forhøjelse af lånerammen, og det forslag kan vi gå ind for.

Vi kan selvfølgelig ikke støtte det tredje forslag, om ændring af lov om priser og avancer, fordi det jo er et led i regeringens indkomspolitik, det er jo faktisk en forøring til arbejdsgiverne, og det er et forsøg på at bremse arbejderne i at opnå nogle retfærdige kompensationer for de økonomiske ulykker, som næsten hvert øjeblik falder ned over dem.

Det beslutningsforslag, der er fremsat af retsforbundet, finder vi temmelig uklart, men vi kan godt se, hvad der er meningen med det; man vil have skærpet monopolkontrollen og fremsætter derfor et beslutningsforslag, som der senere kan arbejdes videre med. Dér kan vi støtte forslaget.

Så kommer jeg til det forslag, der nok er det vigtigste i denne bunke – det tror jeg også handelsministeren vil give mig ret i – og det er forslaget om importregulering. Det er jo også

[Kaj Hansen.]

et forslag til folketingsbeslutning, og deri siger vi, at regeringen igennem importregulering skal søge at nedbringe underskuddet på betalingsbalancen.

Så vil jeg gerne benytte lejligheden til at gøre nogle bemærkninger til dem, der har talt om restriktiv politik, ja, man har endog hørt ord som chauvinisme i denne sammenhæng. Hvad er egentlig de faktiske kendsgerninger om denne sag? Det er, at et land med et stort valutaoverskud eksporterer arbejdsløsheden til andre lande, og et land med et stort underskud på betalingsbalancen importerer arbejdsløshed fra andre lande. Det er da helt givet, at Vesttyskland, som ikke vil bruge deres store valutaoverskud, har eksporteret en hel del af deres arbejdsløshed til andre lande. Det er da også helt givet, at Danmark, med det store underskud, vi har, har importeret en arbejdsløshed, som vi kunne have undgået. Vi ønsker ikke en protektionistisk politik, vi ønsker at skabe balance, sådan at vi hverken eksporterer arbejdsløshed eller importerer arbejdsløshed, og det er i virkeligheden det stik modsatte af en restriktiv politik. Det er faktisk de andre, der fører en restriktiv politik over for os.

Det er også meget interessant, at da vi i udvalget stillede spørgsmål om, hvilke lande der havde forskellige handelshindringer og -restriktioner, fik vi i første omgang i og for sig en forklaring om, hvordan reglerne var. Men da det ikke var det, udvalget havde spurgt om, spurgte vi igen, og så fik vi faktisk nogle svar frem; de findes på bilag 4 til beslutningsforslag nr. B 55.

Hvad er så sandheden? Den er, at der er handelsrestriktioner af forskellig art i følgende lande: Japan, New Zealand, Australien, Finland, Sverige, Norge, Schweiz, Canada, USA og Portugal – og man kunne måske også godt finde nogle flere, hvis man gik til bunds i det. Alle disse lande har forskellige former for importrestriktioner, og derfor ville det være rimeligt, om Danmark brugte de undtagelsesbestemmelser, som findes, ikke ud fra betragtningen om at eksportere arbejdsløshed til andre lande, men ud fra betragtningen om at holde op med at importere arbejdsløshed til vort land, sådan at man får skabt en balance.

De smukke ord, der lød om, at når vi kom i fællesmarkedet, skulle man føre en solidarisk politik – Vorherre bevares! En solidarisk politik ville betyde, at lande med et stort valuta-

overskud i solidaritetens navn skulle se at få det brugt, således at man kunne hjælpe de lande, der var i den modsatte situation. Denne solidaritet har vi ikke set en pind af, og derfor er det rigtigt, hvad kommunisterne har foreslået; man kan ikke skabe balance på vores handel udelukkende ved at gennemføre en lang række restriktive afgifter, som øger arbejdsløsheden her i landet. Man kommer før eller senere til at betræde den vej, som kommunisterne har anvist. I øvrigt kan vi fortsætte diskussionen i udvalget, hvor jeg formoder forslaget kommer tilbage.

Bolvig (RV):

Det er klart, at det radikale venstre med glæde kan støtte regeringens lovforslag om produktudvikling og hjælp til håndværk og mindre industri – med glæde, fordi vi har foreslået regeringen at iværksætte noget sådant netop på disse områder i den beskæftigelses- og erhvervsplan, som det radikale venstre forelagde i juni måned. Industriens indsats i retning af udvikling af nye eller videreudvikling af bestående produkter har været stagnerende trods et væld af nye ideer, og det er højst uheldigt, da vi kun kan klare os i den hårde internationale konkurrence gennem produktion af varer af meget høj kvalitet på et højt teknisk stade og i moderne design. Det er derfor vigtigt med en øget produktudvikling, og forslaget vil fremme en sådan.

Det radikale venstre hilser med glæde, at ministeren under udvalgsbehandlingen accepterede at inddrage designudvikling under lovens område.

Jeg vil gerne udtrykke håb om, at der i det påtænkte rådgivende udvalg vil blive anbragt praktiske folk. Det lyder smukt, når ministeren i bemærkningerne til lovforslaget anfører, at udvalget skal rumme personer, »som på baggrund af særligt kendskab til industriel produktudvikling, produktion og markedsføring kan vurdere projekter, herunder deres beskæftigelsesmæssige effekt.« Ja vel, men da det især er de mindre virksomheder, vi vil hjælpe, må udvalget bestå af jordnære folk, der har evner til at tale med og forstå de praktiske folk i erhvervslivet; det kan det jo godt knibe med en gang imellem i den lange række af kommissioner og nævn, vi har.

Hvad angår lovforslag nr. L 196, kan vi godkende regeringens forslag om at stille flere

[Bolvig.]

midler til rådighed som lån til håndværk og den mindre industri, for det er jo kendt, at antallet af ansøgninger har været stigende, hvilket har bevirket en lang kø af ansøgere og stadig mindre tilsagnsbeløb. Ministeren bemærkede rigtigt, at fremstillingsvirksomhed i Danmark i meget væsentligt omfang sker på små og mellemstore virksomheder. Det er jo en kendt sag, og det er da også baggrunden for, at det radikale venstre har stillet forslag om, at sådanne lån også bør stilles til rådighed for nystartede. Netop i en arbejdsløshedssituation som den, vi står i, er der mange mennesker, som gerne vil starte og etablere egen produktion, men de får stort set ingen hjælp i de eksisterende ordninger, og det er trist, for kunne vi lave sådanne ordninger og udnytte den idérigdom, som findes netop hos disse grupper, er jeg overbevist om, at vi ville opleve fremkomsten af en lang række virksomheder til gavn for beskæftigelse, produktion og eksport.

En række af landets store og mellemstore virksomheder blev netop grundlagt under den triste arbejdsløhedskrise i 1930'erne. Derfor er jeg glad for og tilfreds med det tilsagn, ministeren har givet i udvalgsarbejdet, og de bemærkninger, som hr. K. J. Mortensen for et øjeblik siden rettede til det radikale venstre fra denne talerstol.

Vi håber, at et fornyet udvalgsarbejde vil gøre det muligt at inspirere til fremkomsten af en række nye virksomheder med den positive effekt, jeg omtalte før. Jeg takker som sagt for tilsagnet, men håber, det skulle være muligt at formå ministeren til muligvis at øge støtten til ikke kun at omfatte lån, men også direkte tilskud, for jeg er overbevist om, at kan vi få en sådan lovgivning ført igennem, vil det blive en af de mest værdifulde forholdsregler, vi overhovedet vil være i stand til at tage mod arbejdsløshed, og til gavn for eksport og betalingsbalance.

Handelsministerens forslag om ændring af lov om priser og avancer indeholder absolut retningslinjer, som det radikale venstre kan acceptere. Hensigten er klar og forståelig og skal selvfølgelig ses som et værn mod lønstigninger, der ligger uden for de af folketinget fastlagte rammer. En sådan indsats vil i øvrigt her efter devalueringen være yderligere nødvendig og vil i virkeligheden være i erhvervslivets interesse.

Vi må imidlertid erkende, at en øget anvendelse af indberetningspligten med særlige udregninger af lønningernes forhold til overenskomsterne vil pålægge erhvervsvirksomhederne et meget betydeligt ekstraarbejde. Faren for et overvældende bureaukrati er i høj grad til stede. Det radikale venstre vil derfor gerne under et fortsat udvalgsarbejde have undersøgt mulighederne for, at mindre virksomheder kan undtages fra den eksisterende og den planlagte kontrol. Der er næppe tvivl om, at prisdannelsen finder sted hos de store virksomheder, der i øvrigt også har det bedste apparat til at klare de administrativt ganske store byrder. Vi mener at vide, at den slags undtagelser ikke er helt ualmindelige i adskillige udlande.

Det ville være bedre, tror jeg, om monopoltilsynet anvendte tiden på at få indseende i monopolernes meget frie udfoldelsesmuligheder. Jeg har en ikke ringe sympati for retsforbundets beslutningsforslag, men ønsker en mere tilbundsgående drøftelse, når tinget mødes til oktober.

Det radikale venstre afviser kommunisternes forslag om importregulering, beslutningsforslag nr. B 55. Det er skadeligt, det er farligt, og det er gammeldags. Det er alt nok, at EF desværre i stigende omfang begynder at interessere sig for importreguleringer.

Samlet kan jeg sige om de af regeringen foreslåede love, at jeg ikke er i tvivl om, at de vil fremme det sigte, vi har med hele denne ekstraordinære samling.

Hr. Askjær Jørgensen roste sig lidt af at have et helt særligt kendskab til erhvervslivets forhold. Deroverfor vil jeg gerne sige, at der altså er andre, der har et sådant kendskab, og som mener, at lovforslagene nr. L 195, L 196 og L 197 i høj grad er i erhvervslivets interesse, og at hovedparten af erhvervslivet givet vil betragte disse tre lovforslag som en meget værdifuld håndsrækning.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Jeg skal gøre mit til, at denne debat ikke bliver så lang. Jeg synes, ordene efterhånden er rigelige. Jeg skal bare henvise til vores betænkningssafnit, hvor vi gør opmærksom på, at vi agter at gøre rede for vor stilling til regeringens tre lovforslag ved tredje behandling.

De to sidste forslag til folketingsbeslutning, om importregulering og monopolkontrol, må vi begynde afvise.

Mølgaard (DR):

Retsforbundets gruppe har al mulig forståelse for, at det er nødvendigt med produktudvikling ikke alene på det politiske firmament, men også i den tekniske verden. Men vi tror oprigtig talt ikke, at lovforslag nr. L 195 vil bidrage til udvikling af et eneste nyt produkt. Vi tror, det bliver støtte til produkter, til den produktudvikling, som i forvejen finder sted, således at udviklingen i erhvervslivets strukturtilpasning overhovedet ikke påvirkes, men således at nogle, der kunne klare tingene i forvejen, altså får et ekstra statstilskud til denne udvikling, og det er vist ikke det, der er mest latent behov for i den nuværende situation.

Vi mener, at det skaber forvridninger med disse tilskud. Vi mener, at der overhovedet ingen vished er for, at lovens hensigt med etablering af helt nye produktudviklinger vil blive nået. Tilsvarende forvridninger mener vi også vil være konsekvensen af lovforslag nr. L 196, så disse to lovforslag er retsforbundets gruppe modstandere af.

Loven om ændring af lov om priser og avancer er jo et af de ulykkelige produkter af augustforliget, og jeg skal overlade det aldeles til augustforligspartierne at finde den eventuelt fornødne støtte til gennemførelsen af dette lovforslag. Det er et led i augustforliget, som er lige så dårligt som ethvert andet led i augustforliget fra i fjor.

Med hensyn til beslutningsforslag nr. B 55 må jeg sige, at retsforbundets gruppe bestemt vender sig mod tanken om at importere andres dumheder til Danmark derigennem, at man gennemfører en importregulering. Det væsentligste argument fra kommunistisk side er jo da også, at det er der andre der er begyndt på, så hvorfor ikke selv hænge med på den vogn? Hvem tror Danmarks kommunistiske parti i grunden kommer til at betale de forøgede vareomkostninger ved, at man laver sådanne begrænsninger i den frie handel? Det bliver såmænd den danske forbruger, som jeg egentlig troede Danmarks kommunistiske parti mente i forvejen havde fået sin realløn udhulet nok igennem de dyrtidsindgreb, der har fundet sted på forskellig vis.

Må jeg så endelig angående beslutningsforslag nr. B 66 takke for de positive bemærkninger, der er gjort fra den ene og den anden side, og hvor nogle har været mest positive over for den sidste halvdel af beslutningsforslaget, andre mest positive over for den første halvdel. Vi

overvejer i retsforbundets gruppe som konsekvens deraf at spalte forslaget op i to beslutningsforslag i efterårssæsonen og fremsætte dem isoleret, så kunne man tænke sig, at der kunne etableres et flertal for begge delene, men et forskelligt flertal for hver del af dette forslag.

Man påpeger fra forskellig side, at det ærlig talt ikke rigtig løser nogen af de akutte problemer. Fra retsforbundets side holder vi imidlertid bestemt og indstændigt fast på, at det er et akut problem også netop i denne situation, at der er monopoler, der får lov til at udbytte danske forbrugere. Det må vi have standset, samtidig med at vi må have standset det helt overflødige bureaukrati, der udfolder sig fra monopoltilsynets side med indsigt på en række områder, hvor konkurrencen bestemt styrer tingene tilfredsstillende.

Jeg ved ikke, om hr. Gert Petersen finder det helt fornødent, at monopoltilsynet sætter et ordentligt kontrolapparat ind for at kunne ofentliggøre, hvad priserne er på røget sild rundt om i det danske kongerige i forskellige butikker. Men det er et alvorligt, stort apparat, og jeg tror ikke, der er nogen, der ville have fundet prisen på disse sild for røget, selv uden de oplysninger, som var kommet igennem denne undersøgelse. Det er urimelig brug af et dygtigt administrationsapparat, der kunne sættes ind på værdigere opgaver end netop at efterspore priser på røget sild.

Steen Folke (VS):

Blandt de forslag, som erhvervsudvalget har behandlet, er lovforslag nr. L 197 om ændring af lov om priser og avancer det vigtigste; på det punkt ser vi altså anderledes på det end DKP, men det får være. Lovforslag nr. L 197 er et utilslåret forsøg på at forhindre den løn­glidning, som for de fleste lønarbejdere er helt afgørende for, at de blot nogenlunde kan opretholde reallønnen. I den skriftlige fremsættelse siger handelsministeren direkte:

»Forslaget tilsigter at begrænse fremkomsten af lønstigninger, som ligger ud over de indkomstpolitiske rammer, som folketings­et har fastlagt ved ophøjelse af mæglingsforslaget til lov.«

Og lidt senere:

»... mulighederne for iværksættelse af løn­glidning afskæres således over en bred front.«

Først sørger regeringen og de borgerlige partier for, at selve overenskomsten bliver elen-

[Steen Folke.]

dig for næsten alle; det blev aftalt ved sidste års augustforlig og fuldbyrdet ved overenskomstindgrebet i april i år. Samtidig aftalte de samme partier med socialdemokratiet i spidsen, at den automatiske dyrtidsregulering skulle nedbrydes, og det starter man på her den 1. september, hvor staten tyvstjæler den første dyrtidsportion fra alle lønmodtagere.

Men foruden overenskomsterne og dyrtidsreguleringen er der jo en tredje mulighed for at få noget mere i lønningsposen, nemlig lønglidingen, hvad enten det sker som resultat af stilfærdige forhandlinger eller som resultat af aktioner. Her kommer nu regeringen med ubønhørlig konsekvens og fremsætter et lovforslag, som skal forhindre, at lønarbejderne på denne måde kan opretholde deres realløn.

På den baggrund forekommer det mig ærligt talt noget hyklerisk, når handelsministeren i et svar til erhvervsudvalget – bilag 8 – skriver:

»Regeringen har tidligere givet udtryk for, at den ikke kan acceptere yderligere indgreb af indkomstpoltisk karakter på lønområdet end loven, som ophøjede mæglingforslaget til lov.«

Hvis ikke det her foreliggende lovforslag er et forsøg på indgreb af indkomstpoltisk karakter på lønområdet, så hedder handelsministeren Erasmus Montanus.

Nu vel, der kunne tænkes skrappe indkomstpoltiske foranstaltninger, og regeringen har jo tidligere været meget nær ved at foreslå en direkte kriminalisering af lønstigninger. Men et indkomstpoltisk indgreb er det nu alligevel, og som citeret lægger handelsministeren egentlig heller ikke skjul på det.

Man skal ikke lade sig forvirre af, at indgrebet umiddelbart retter sig mod priserne; hensigten er stadig klar, og effekten vil også være det, i hvert fald i et vist omfang. Man kan selvfølgelig tænke sig arbejdspladser, hvor arbejderne er stærke nok til at gennemtvinge lønstigninger, og hvor virksomhederne derefter forhindres af denne lov i at vælte lønstigningerne over på priserne. Det er naturligvis en af grundene til, at hverken Industrirådet eller Håndværksrådet er særlig begejstrede for lovforslaget. Men det er lige så klart, at netop den type lønstigninger, som ikke betales af forbrugerne, men af virksomhedernes profiler, efter VS' opfattelse er helt fine. Vi ved imidlertid godt, at arbejderklassen som helhed ikke er stærk nok til på den måde at sejle op imod en lov som denne. Der er ingen tvivl om, at loven

faktisk vil give de fleste arbejdsgivere et rygstød til at nægte lønforbedringer, og derfor vil VS gå imod den. Vi ser den som et ganske klart element i regeringens forsøg på at gennemtvinge en såkaldt indkomstpoltik, der i praksis alene retter sig imod lønarbejderne.

Men samtidig med at vi vender os imod denne lov, vil vi da opfordre lønarbejderne til at rejse lønkrav ganske uanset loven. Det er oven i købet stadig væk – trods alt – legalt at gennemtvinge en hvilken som helst lønforhøjelse. Arbejdsgiveren har så to muligheder: enten selv at bære omkostningerne eller at forhøje priserne på en sådan måde, at monopoltilsynet ikke får kendskab til sammenhængen. Det sidste er sikkert ikke særlig uoverkommeligt; i hvert fald er den ekstra bemanning i monopoltilsynet, som kommer i medfør af dette forslag, så ringe, at der slet ikke kan blive tale om effektiv kontrol.

En lille detalje vil jeg gerne have frem, og jeg vil derfor gentage et spørgsmål til ministeren, som blev stillet i et samråd i udvalget. Jeg vil bede ministeren gentage svaret – det går jeg ud fra han ikke har noget imod. Spørgsmålet lød: »Kan lønstigninger opnået i kraft af det bevægelige lønsystem tillades indregnet i priserne?« Det vil jeg gerne bede om et klart svar på her fra talerstolen.

Jeg vil slutte mine bemærkninger om lovforslag nr. L 197 med at omtale en pudsig detalje. Handelsministeriets teknokrater har nemlig opfundet et nyt ord i forbindelse med dette lovforslag, og da det ikke er hver dag, det danske sprog beriges med nye ord, skal det ikke gå upåagtet hen. Det nye ord er »uoverenskomstmæssig«, og det står i bemærkningerne til den dupliserede udgave af lovforslaget. Hidtil har vi måttet klare os med overenskomster. Dem var der nogle der ikke havde, ligesom der var nogle, der ikke overholdt dem, og det kunne give anledning til nogle uoverensstemmelser, men ikke til uoverenskomster. Men nu må man forstå, at hvis man ikke har en overenskomst, har man en uoverenskomst, så pas bare på! Det lyder da ildevarslende, og det varer nok ikke så længe, før det bliver ulovligt at foretage sig noget uoverenskomstmæssigt.

Om de andre forslag kan jeg kun nå at sige nogle få ting. De to andre regeringsforslag, lovforslag nr. L 195 og nr. L 196, om statstilskud til produktudvikling og om lån til håndværk og mindre industri, er jo støtte til kapitaljerne af den slags, som VS hele tiden konse-

[Steen Folke.]

kvent har vendt sig imod. Lovforslag nr. L 196 er en gammel kending: favorable vilkår for lån til håndværk og mindre industri. Det reelle indhold er en forhøjelse af lånerammerne, og det er VS imod. Vi er altså uenige med SF og DKP, men det er der ikke noget nyt i.

Lovforslag nr. L 195 om tilskud til produktudvikling er til gengæld et nyt påfund, et nyt påskud for at tage nogle af skatteydernes – og det vil altså først og fremmest sige lønarbejdernes – penge og forære dem til kapitalejerne. Det synes SF åbenbart er en god idé, mens DKP lægger afgørende vægt på, at også Superfos kan få andel i tiiskuddene. For VS er det ikke, vil jeg gerne understrege, som for SF og DKP afgørende, om det er storkapitalen eller den mindre kapital, som profiterer af det her; vi er under alle omstændigheder imod.

DKPs forslag om importregulering kan vi ikke støtte. Vi vil ikke bestride, at der kan være nogle juridiske muligheder for at indføre forskellige protektionistiske foranstaltninger bl. a. i de forskellige undtagelsesparagraffer i GATT og andre traktater, men det, der er afgørende, er jo ikke jura, men politik. Vi ser forslaget om importregulering som et led i DKPs forsøg på at anvise nationalistiske løsninger på kapitalismens krise. Det er der efter vores mening ikke meget perspektiv i. Det er faktisk noget af en blindgyde, DKP bevæger sig i.

Retsforbundets beslutningsforslag om effektivisering af monopolkontrollen vil vi hverken stemme for eller imod. Vi er tilhængere af øget kontrol med monopolerne, men vi vil ikke medvirke til en effektivisering ved at fritage monopoltilsynet for tilsynet med den øvrige del af erhvervslivet. Vi deler ikke retsforbundets liberalistiske filosofi om, at der er erhvervssektorer, hvor – jeg citerer fra forslaget – »... den frie konkurrence styrer pris- og avanceudviklingen tilfredsstillende for alle«.

Handelsministeren (Ivar Nørgaard):

Da flere ordførere har meddelt, at vi må afvente endelig stillingtagen til regeringens lovforslag til udvalgsbehandlingen mellem anden og tredje behandling, er det nok til trods for hr. Jens Peter Jensens formodninger for tidligt for mig at takke for behandlingen og eventuel tilslutning til vore lovforslag.

Jeg skal derfor ligesom andre afvente udvik-

lingen og koncentrere mig om at besvare de spørgsmål, som blev rettet til mig her under andenbehandlingen.

Hr. Gert Petersen udtalte et håb om og ville gerne have, at jeg enten be- eller afkræftede dette håb, at regeringen forstod bemærkningerne til forslaget om produktudvikling på den måde, at det hovedsagelig ville være til fordel for mindre og ikke så kapitalstærke virksomheder, og at det altså ikke ville være et tilskud til større, kapitalstærke virksomheders profit. Jeg kan fuldstændig bekræfte hr. Gert Petersens udlægning af regeringens intentioner.

Hr. Gert Petersen betegnede lovforslaget om priser og avancer som en vissen blomst eller måske endog en visnen tidsel. Jeg tør ikke udtale mig om endnu, hvorvidt den vil vise sig at visne, men da flere andre ordførere også har omtalt dette lovforslag, vil jeg i overensstemmelse med flere af ordførernes indstilling om at tage endelig stilling under udvalgsbehandlingen også henvise den videre drøftelse af dette lovforslag til udvalgsbehandlingen mellem anden og tredje behandling her i tinget.

Hr. Bolvig nævnte to udvidelser af regeringens forslag, to eventuelle udvidelser, som hr. Bolvig udtrykte glæde over at regeringen i givet fald ville kunne gå ind for, og det drejer sig dels om at tage designudvikling, herunder designrådets arbejde, med under produktudviklingsloven, dels at sikre, at man også kunne yde lån til nyetablerede håndværksvirksomheder.

Jeg kan bekræfte, at regeringen er indstillet på at udvide disse to love på nævnte måde, hvis der bliver tale om, at vi kan få tilslutning til vores buketter, og det vil jo altså vise sig, men jeg må sige, at jeg stiller mig meget skeptisk over for, om man kan gå så langt som til at gøre lånene til egentlige tilskud. Jeg går ud fra, at vi kan vende tilbage til spørgsmålet under udvalgsarbejdet.

Regeringen må afvise de to forslag til folketingsbeslutning, som er fremsat af henholdsvis retsforbundet og Danmarks kommunistiske parti. Vi kan tilslutte os de begrundelser, som flertallet i udvalget har givet for at afvise dem. Jeg skal dog sige her til den kommunistiske ordfører, at der er temmelig stor forskel på den interesse, forskellige lande kan have i, at man enten yderligere liberaliserer samhandelen eller vender tilbage til yderligere importregulering.

Som jeg har sagt tidligere, må vi være ab-

[Handelsministeren.]

solute modstandere af egentlige kvantitative restriktioner, men vi må også være overordentlig betænkelige og i udgangspositionen i hvert fald helt afvisende over for de mere bløde former for importregulering, fordi Danmark jo er blandt de lande, der har den største udenrigshandel pr. indbygger, og fordi erfaringen viser, at giver man mulighed for en udvidelse af disse bløde ordninger, vil det komme til at betyde en hindring eller i hvert fald en hæmning af dansk eksport, og det er jo trods alt eksporten, der er hovedgrundlaget for vor industri og vort landbrug og vor høje levestandard. Derfor må vi altså afvise forslaget til folketingsbeslutning fremsat af kommunisterne.

Retsforbundets beslutningsforslag må vi også afvise, og jeg kan tilslutte mig den motivering, som socialdemokratiets ordfører gav for socialdemokratiets afvisning i udvalget.

Askjær Jørgensen (FP):

Kun lige to korte kommentarer, den første til hr. Kaj Hansen, der talte en del om at eksportere og importere arbejdsløshed. Ja, hvis man ikke havde de tre venstrefløjspartier, hvoraf hr. Kaj Hansen repræsenterer det ene, hvis man ikke havde disse tre partier, der uafsladelig prøver på at skabe mere arbejdsløshed i Danmark ved igen og igen og igen at fortælle om, at profit er noget, man ikke kan have, ville der heller ikke være så stor arbejdsløshed. Hver eneste gang disse synspunkter og disse ord bliver udtalt her, sidder der en masse erhvervsvirksomhedsledere rundt omkring og krummer tæer og tænker: nej, de initiativer, vi ville have taget i morgen, lader vi ligge. Så lang tid vi har partier i Danmark, der gør alt, hvad de kan, for at hindre, at man får gavn af indtjening, har vi stadig mere arbejdsløshed.

Arbejdsløsheden i dette land er altså først og fremmest skabt af de tre venstrefløjspartier, og så længe de ikke holder op med at tale om at eksportere eller importere arbejdsløshed, skal vi nok fortsat have gode chancer for at tale om arbejdsløshed.

I anledning af hr. Bolvigs bemærkninger om kendskab til erhvervslivet kan jeg sige, at forskellen mellem det radikale parti og fremskridtspartiet netop er, at hr. Bolvig er tilhænger af, at der skal være en masse forskellige ordninger, regler og ting og sager, som skal administreres af en hel masse offentligt

ansatte, bl. a. i den slags stillinger, som hr. Bolvig repræsenterer i det private liv. I fremskridtspartiet tror vi, at det giver bedre beskæftigelse og bedre funktion i samfundet, hvis man ikke har alle disse mange forkvaklede ting.

Bolvig (RV):

Hr. Askjær Jørgensen mente, det ville gå meget bedre i Danmark, hvis man ikke havde de tre yderste venstrefløjspartier, for ved deres behandling af ordet profit skadede de beskæftigelsen og mange andre ting i Danmark. Jeg har lyst til at føje dertil: og havde vi ikke det parti, hr. Askjær Jørgensen repræsenterer, der hele tiden appellerer til egoisme, tror jeg også, vi havde lettere vilkår på arbejdspladserne.

Hvad angår tilskud fra statens side, betragter vi i det radikale venstre staten som vores alle sammens bestyrelse, der ved en fornuftig anvendelse af låne- og tilskudsmuligheder i høj grad kan inspirere samfundet til at sætte en masse ting i gang. I øvrigt er jeg ikke offentligt ansat.

Kaj Hansen (DKP):

Man skal jo høre meget, inden ørerne falder af. Nu har vi altså fået en ny begrundelse for, at arbejdsløsheden stiger. Det er, fordi de tre venstrefløjspartier snakker alt for meget om profit i erhvervslivet. Denne begrundelse vil nok gå over i historien. Men i virkeligheden har jeg altid været klar over, at hr. Askjær Jørgensen og fremskridtspartiet repræsenterede storkapitalen og spekulanterne i dette land. Det er klart, at det en gang imellem skal ud, selv om det kan være på en mærkværdig måde, det kommer frem.

Så bliver jeg også nødt til at sige noget til hr. Steen Folke og andre, som taler om, at de ikke vil være med til en protektionistisk politik. VS har det jo med at sætte etiketter på, og nu har hr. Steen Folke fundet en ny etiket: man vil ikke være med til nationalistiske løsninger på kapitalismens krise. Nu formoder jeg, at både hr. Steen Folke og VS er klar over, hvordan det foregår i Vesttyskland, er klar over, at det i virkeligheden er storkapitalen, der dirigerer i Vesttyskland, og er klar over, som vi selv fra det økonomiske råd har fået at vide, at Vesttyskland bruger deres valutaoverskud som en økonomisk magtfaktor i spillet over for de andre lande i EF.

[Kaj Hansen.]

Det burde i hvert fald ikke være VS-partiet fremmed, og derfor er det jo det rene sludder at tale om nationalistiske løsninger, når vi i Danmark foreslår, at man træffer foranstaltninger for at imødegå det spil, der finder sted fra storkapitalens side i Vesttyskland.

Jeg skal da gerne indrømme, at vores hensyn til danske arbejdere og vores bestræbelser på at skaffe arbejde til danske arbejdere også rangerer højere end nogle idealistiske forudsætninger, som ikke har nogen bund i virkeligheden, og hvor man nægter at se på kendsgerningerne og det samfund, vi netop nu lever i.

Til handelsministeren vil jeg sige, at han jo godt kan afvise forskellige former for importregulering, men så skal han også være klar over, at arbejdsløsheden fortsat vil stige. Det er helt givet, og det har vi jo fået bekræftet af alle nationaløkonomer, Industrirådet og mange andre, at hver gang vi vil nedbringe betalingsbalancen med 1 mia kr., bliver der 10.000 flere arbejdsløse.

Men all right, hvis det er den vej, man vælger, så sig det dog rent ud i stedet for det hykleri om, at man både kan klare betalingsbalancen igennem afgifter og samtidig skaffe øget beskæftigelse her i landet, for det kan man ikke. Så kan der i hvert fald komme det ud af denne debat, at der er nogle, der prioriterer bekæmpelsen af arbejdsløsheden højest – og heriblandt er kommunisterne – og nogle andre, som sætter nogle økonomiske formler, betalingsbalancen, at vi skal være artige skoledrenge i EF og mange andre ting øverst på spisesedlen.

Steen Folke (VS):

Jeg ved ikke, om vi skal føre en længere diskussion om en nationalistisk kontra en internationalistisk linje i den socialistiske kamp, det kan vi for min skyld godt. Det er jo ikke nogen hemmelighed, at DKP og VS også i tidligere sammenhænge har været uenige på disse punkter, og at vi f. eks. har været uenige om, hvordan kampen mod fællesmarkedet skulle føres, hvor vi meget stærkt har understreget, at der var og måtte være tale om en international kamp, hvor arbejderklassen i forskellige lande, f. eks. i EF, måtte stå sammen i en kamp mod de respektive kapitaler, som står sammen; hele fællesmarkedet er bl. a. opbygget for at styrke dette sammenhold for kapitalen. Der har vores

linje for kampen været, at den internationale solidaritet mellem arbejderklassen i f. eks. Danmark og en række andre EF-lande måtte være et afgørende fundament for den kamp.

DKPs linje har været en anden: DKP har meget stærkt understreget de nationale interesser, som danskere havde, hvad enten de var kapitalister eller de var arbejdere; altså de nationale interesser over for andre nationers interesser og over for overnationale interesser. Vi har været uenige om den sag i mange år, og det forslag, der ligger her fra DKPs side, er naturligvis kun en lille brik i en større politisk opfattelse, som bygger på, at DKP er rede til at støtte den nationale kapital, når det drejer sig om en krisesituation som den nuværende, er rede til at bygge på en alliance mellem i hvert fald den lille nationale kapital og arbejderklassen, en alliance, som VS ikke mener der er noget perspektiv i og i hvert fald slet ikke noget socialistisk perspektiv i. Men det er muligt, at vi snarere skal finde en anden lejlighed til at tage en større drøftelse af disse meningsforskelle.

Jeg vil gerne have lov til at sige én ting til, nemlig gentage det spørgsmål, jeg stillede til handelsministeren. Nu er jeg godt klar over, at hele denne behandling af de forskellige forslag, der foregår i disse dage, er noget lemfældig, men derfor kunne det jo godt være, at man alligevel kunne opretholde den sædvanlige skik, at ministre sådan i hovedsagen svarer på de spørgsmål, der stilles. Jeg vil i hvert fald stadig håbe, at det vil være mig muligt at få et svar på det spørgsmål, jeg stillede før.

Spørgsmålet lød: kan lønstigninger opnået i kraft af det bevægelige lønssystem tillades indregnet i priserne? Ministeren har svaret på det i et samråd i udvalget, men da det foregår bag lukkede døre, mener jeg, det vil være rart at få svaret frem i lyset, og jeg går ud fra, at ministeren ikke har noget imod at give nøjagtigt det samme svar her fra talerstolen, som han har givet i udvalget. Derfor vil jeg tro og håbe, at der blot var tale om en forglemmelse før, og ser frem til at få et svar på dette spørgsmål.

Melchior (CD):

I min ordførertale tidligere kritiserede jeg kvaliteten af en række af de lovforslag og tilhørende betænkninger, som er til behandling i går, i dag og muligvis i morgen. Jeg føler trang

[Melchior.]

til, for at der ikke skal være nogen misforståelse, at understrege, at denne kritik ikke retter sig mod handelsministeren, under hvis ressort lovforslagene i denne buket hører. Jeg vil gerne anerkende, at handelsministeren – og det gælder sikkert også de øvrige ministre – har været både overordentlig flittig, hjælpsom, hurtig og endda imødekommende på en lang række områder; jeg synes ikke, der skal herske tvivl om dette.

Men jeg fik da sagt, at kritikken går på hastigheden, og jeg vil gerne benytte denne chance, hvor jeg tager ordet for formentlig sidste gang under disse andenbehandlinger, til at appellere til handelsministeren og andre tilstedeværende ministre og til ledende personer i de partier, som nu indgår en eller anden form for aftale, om, at det udvalgsarbejde, der skal finde sted mellem anden og tredje behandling, ikke skal være præget af hastværk. Det er altså ikke vigtigt, om disse ting gennemføres senest på lørdag eller senest næste lørdag, og jeg nævnedes tidligere, at der fra så mange også garvede og erfarne parlamentarikere i dag har været givet udtryk for, at der er væsentlige mangler på de saglige, tekniske områder. Jeg skal her slet ikke nævne den stemmeaftale, som vil blive indgået – det er klart, den vil få den bestand, som de involverede partier giver den – men jeg anmoder disse partier og især ministre om at give udvalgene tid nok, så det ikke skal blive nattesæde og weekendsæde, og at det ikke skal blive jappet igennem. Det må hellere tage 3 døgn ekstra; vi bliver både betalt for det og har pligt til at gøre det så godt, som det nu lader sig gøre i lyset af den aftale, der indgås. Jeg håber, at denne appel vil blive opfattet i samme positive ånd, som den er rettet i.

H. C. Hansen (FP):

Jeg føler mig kaldt herop af hr. Bolvigs bemærkninger om egoisme og dansk erhvervsliv. Det er min opfattelse, at dansk erhvervsliv bør være så egoistisk som overhovedet vel muligt, thi ellers ville der ikke være nogen kage at skære af i forhandlingerne med arbejderne og funktionærerne. Egoisme må være grundlaget for en erhvervsdrivende.

Men når vi taler om, hvad der efter min mening kan skade dansk erhvervsliv i dag, vil jeg henvise til, at finansministeriet for nylig har afsluttet den såkaldte operation »store selskaber« med det resultat, at kun 4 ud af 60 store aktie-

selskaber havde så meget orden i deres regnskaber, at de uden videre kunne godkendes. Blandt de 56 resterende befinder sig de fleste af landets største og mest anerkendte erhvervsvirksomheder. Det er overvejende sandsynligt, at mindre firmaer, der ikke har samme muligheder for at ansætte regnskabskyndige, statsautoriserede revisorer, jurister osv., vil have endnu større fejlmuligheder, således at antallet af erhvervsvirksomheder med fejl nærmer sig 100 pct. Lægges der hertil de fejlmuligheder, der er i lovgivningen om kildeskat, feriepenge, sygepenge, ATP, søgne- og helligdagsbetaling, moms, arbejdsløshedsfonds, invalidefonds, forsikring, lønmodtagergarantifond, statistik, toldregnskab, pris- og avancelov, miljø- og arbejderbeskyttelseslove osv., er det tvivlsomt, om så meget som blot én enkelt erhvervsvirksomhed uden videre kan godkendes af det offentlige. Alt for mange erhvervsdrivende føler sig i dag som jaget vildt, alt for mange føler det tilfældigt, hvem en retssag og dom rammer, og hvem der går fri. Stykke for stykke er det offentliges krav blevet større. Retssikkerheden bliver krænket igennem den stigende kriminalisering af det erhvervsliv, som danner grundlaget for Danmarks eksistens.

Handelsministeren (Ivar Nørgaard):

Jeg finder ikke, der er grund til at trække denne debat i langdrag, også fordi der skal være udvalgsarbejde efter denne behandling. Men jeg skal gerne over for hr. Steen Folke bekræfte, at det, jeg har meddelt i udvalget vedrørende det bevægelige lønssystem, naturligvis også kan siges offentligt, og jeg skal bekræfte, at man kan indregne lønstigninger, der er et resultat af det bevægelige lønssystem, hvis de er overenskomstmæssige.

(Kort bemærkning).

Steen Folke (VS):

Jeg vil gerne sige handelsministeren tak for den oplysning, som vi nu fik fra talerstolen. Samtidig vil jeg sige, at på en måde overrasker det mig en lille smule, men det kan være, det er mig, der ikke rigtig forstår, hvordan overenskomsterne er indrettet. Så vidt jeg har forstået, er det bevægelige lønssystem ifølge de overenskomster, der gælder, faktisk indrettet sådan, at lønstigninger skal have basis i produktivitetstigninger for at være overenskomstmæssigt hjemlede. Hvis der er tale om produktivitetstigninger, som fører til lønstigninger,

[Steen Folke.]

kan jeg på den anden side ikke forstå, hvordan det skulle medføre prisforhøjelser. Vil ministeren opklare denne gåde for mig eller belære mig om, hvad det er, jeg ikke har forstået i sammenhængen?

Handelsministeren (Ivar Nørgaard):

Jeg mener, den slags belæring egner sig bedst til udvalget, men jeg skal gerne sige, at i det omfang det er lønstigninger, der er hjemlet i produktivitetstigninger, er det også klart, at det ikke giver anledning til prisstigninger, for så stiger stykomkostningen jo ikke. Men der findes også andre former for lønstigninger i det bevægelige lønsystem.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om statstilskud til produktudvikling.

Lovforslagets §§ 1-12 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om lån til håndværk og mindre industri.

Lovforslagets tekst og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Sluttelig foretoges afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om priser og avancer.

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

For så vidt angår beslutningsforslagene under punkt 23 og 24 på dagsordenen, forslag til folketingsbeslutning om importregulering [af Kaj Hansen m. fl.] og forslag til folketingsbeslutning om effektivisering af monopolkontrollen [af Ib Christensen m. fl.] foreslår jeg, at behandlingen standses, og at forslagene henvises til fornyet behandling i udvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om statstilskud til udnyttelse af overskudsvarme fra kraftværker m. v.

(Lovforslag nr. L 198. Fremsat 22/8 77. Første behandling 22/8 77. Betænkning 27/8 77).

Der var stillet 5 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Karlskov Jensen (V):

Jeg skal på venstres vegne kun gøre to bemærkninger til lovforslaget her ved anden behandling. Den ene er, at venstre vil stemme imod de fem ændringsforslag, der er stillet fra retsforbundet. Den anden er, at vi i udvalget har modtaget en deputation fra Dansk Erhvervsgartnerforening, som har gjort opmærksom på, at der kan være nogle muligheder for at udnytte varmen fra fjernvarmeanlæggenes returledninger til opvarmning af væksthuse. Udvalget har i et samråd drøftet dette spørgsmål med handelsministeren, og vi har gjort nogle bemærkninger derom i betænkningen. Venstre ser meget gerne, at der kan blive den mulighed med støtte i denne lovgivning for så vidt angår hovedtransmissionsledningerne, og det har jeg også forstået der er almindelig enighed om. Her er jo nemlig et område, hvor vi kan tilgodese næsten alt det, som vi søger fremmet med den buket af lovforslag, der er til behandling her. Det vil kunne give øget beskæf-